

SENTÈNCIA 08-94 DE 15 DE JUNY DE 1994

**Imprudència amb resultat de lesions.- Error en l'apreciació
de la prova.- Infracció de norma penal substantiva.-
Responsabilitat civil.- Culpa o imprudència.-
Responsabilitat per risc.- Principi d'intervenció mínima.-
Despeses processals.**

Ponent: M.I. Sr. Josep Lluís VÀZQUEZ SOTELLO

ANTECEDENTS

1. RESULTANT: que en la causa de referència 29-ED-92 el M.I. Tribunal de Corts dictà sentència en data 13 d'octubre de 1993 amb la següent part dispositiva: FALLEM" Que hem d'absoldre i absolem Manuel I.L. del delictes que se li imputava, sense fer cap pronunciament respecte de la responsabilitat civil i declarant d'ofici les despeses processals meritades. Contra aquesta sentència es va interposar recurs d'apel·lació per la part querellant (perjudicada) Rosa V.A., al qual es va adherir el Ministeri Fiscal havent comparegut per davant d'aquest Tribunal Superior la part recurrent i la part recorreguda (Manel I.L.) que es va oposar al recurs.

2. RESULTANT: que el recurs de suplicació es fonamenta en els següents motius: 1) error provatori, ja que la sentència no va valorar la prova adequadament. Afirmar la sentència (primer resultant) que la Sra. V. es va quedar dreta a l'autobús a pesar de la petició que li va fer el conductor processat (Manuel I.L.) i que resulta del testimoni de la Sra. DE P. Però tal interpretació provatòria és contrària al que resulta dels folis 10, 11 i 16, dels quals resulta que la lesionada va caure perquè el conductor del vehicle no va actuar prudentment: va posar en marxa l'autobús de manera imprudent, o almenys sense adoptar les degudes precaucions, manifestant l'esmentat testimoni Sra. DE P., que ignorava si l'autobús havia iniciat o no la marxa quan el conductor va dir a la lesionada que s'assegués. "És evident que si la lesionada va caure és perquè no estava assentada i l'autobús posat en marxa" tal testimoni resulta contradit per la declaració del propi inculpat, que ja té greus antecedents per accidents de circulació. 2) per resultar infringida una norma penal substantiva, com seria l'art. 197 del vigent Codi penal. 3) per infracció de normes relatives a la responsabilitat civil establerta en la sentència (art. 66 i sg del Codi penal). La recurrent va sol·licitar la revocació de la sentència recorreguda, i ésser acollida l'acció penal i la civil exercitades en la causa,

condemnant el conductor de l'autobús, i solidàriament amb ell la societat propietària i la Cia. asseguradora en els termes sol·licitats. En la vista del recurs es va insistir en aitals arguments, adherint-se al recurs formulat pel Ministeri Fiscal, per tal com "la recurrent utilitzava l'autobús cada setmana i el recorregut que realitzava era el mateix, perquè era coneguda pel conductor de l'autobús, que coneixia el seu estat. No era un autobús que circulés "ple de gent". El conductor sabia que Rosa V. no estava en una total aptitud física i realitzà una maniobra brusca, que va ésser la causa de l'accident, ja que sense les elementals precaucions i amb les portes de l'autobús obertes va ésser causant de l'accident de la lesionada. El conductor tenia antecedents per altres accidents en la conducció.

3. RESULTANT: que el Ministeri Fiscal es va adherir al recurs impugnant la sentència per error provatori (art. 3. 5 del Decret de 13 de juliol de 1990). El Ministeri Fiscal considera que, en contra de la narració dels fets provats que realitza la sentència, "s'ha de remarcar que el conductor Manuel I.L. coneix la perjudicada perquè cada dia agafa l'autobús i coneixia, per tant, la seva dificultat de moviment", que la perjudicada ha manifestat que "en el moment de caure, la porta d'entrada era encara oberta, declaració no contradita per l'altra part que es limita repetir que la va advertir per dues vegades de seure". Que "La perjudicada va caure en la plataforma d'entrada i que el vehicle estava quasi buit, que sense demanar al conductor de l'autobús un deure de policia vers els passatgers, sí que la seva actuació culpable ha intervingut en la realització de l'accident, essent-ne el primer element de la cadena causal", demana la revocació i una sentència d'acord amb les seves conclusions.

4. RESULTANT: que per al recurrent es van impugnar els motius de suplicació al·legant que la sentència no conté error provatori, que la pròpia Rosa V. va reconèixer que el conductor la va prevenir que s'assegués, que no és cert que la porta de l'autobús estigués oberta (això només ho va dir Rosa V., en el moment del judici, no en les seves declaracions anteriors), que no va ésser l'arrencada de l'autobús la causa de l'accident, com tampoc ho va ésser una frenada brusca, com resulta de la manera en què va caure Rosa V., que no és obligació del conductor de l'autobús obligar que cada passatger s'assegui i malgrat això va dir dues vegades a la lesionada que s'assegués, perquè podia caure, que Rosa V. "va caure cap endavant" per la qual cosa no pot ésser com a conseqüència de l'arrencada de l'autobús ni per una parada brusca, segons els principis físics, que la caiguda no va tenir res a veure amb les portes de l'autobús i la pròpia lesionada va reconèixer "que l'havia constrenyit un dolor molt fort als genolls", que pel que fa a la responsabilitat civil, va al·legar dita

defensa que no es va exercitar cap acció civil, per tal com que no es va fer cap reclamació d'indemnitzacions; que només es va sol·licitar en el moment del judici, que les factures del taxi són correlatives, i per tant inexactes; que no s'acredita cap incapacitat ni pèrdua de salaris. Que no està demostrat ni el perjudici estètic ni tampoc el "pretium doloris", que amb aquests arguments va insistir en el tràmit de la vista del recurs, sol·licitant la confirmació de la sentència impugnada.

FONAMENTS DE DRET

1. CONSIDERANT: que el problema jurídic a resoldre en aquest recurs de suplicació consisteix a decidir si les lesions que evidentment es van produir a Rosa V. en l'autobús conduït pel processat Manuel I.L. han d'atribuir-se a una actuació penal per part d'aquest que pugui ésser sancionada penalment en la causa en què el present recurs ha estat interposat. L'altra cara del problema consisteix en decidir si els fets són atribuïbles exclusivament a una negligència de la pròpia víctima o si pot generar-se algun tipus de responsabilitat civil exigible només en via processal contra l'inculpat i l'empresa propietària de l'autobús. Encara el problema s'estendria a la quantificació de la indemnització que correspondria als danys causats.

2. CONSIDERANT: que entre les explicacions de la culpa o imprudència ha assolit especial acceptació en la millor doctrina i en la jurisprudència la "teoria normativa", segons la qual la culpa implica la infracció d'un deure de cura, intervenint en la formació del concepte dos elements, l'un psicològic, consistent en la desatenció i en la no apreciació del risc creat per aquesta desatenció juntament amb la previsibilitat del resultat lesiu, i l'altre element, el normatiu consistent en la prèvia existència d'una norma o deure d'atenció, que és la que s'infringeix, que pot venir imposada per preceptes legals o reglamentaris, o per comportaments exigits per un determinat ofici o professió (així succeeix per exemple amb les imprudències mèdiques mitjançant la infracció de la denominada "lex artis ad hoc") i que també pot quedar establerta per les normes de convivència aportades per la comuna experiència. A aquests elements s'acudeix després per graduar la gravetat de la culpa segons les circumstàncies de previsibilitat i del deure objectiu d'atenció infringit. Entre l'acció u l'omissió i el resultat ha d'existir una adequada relació de causalitat de manera que el resultat sigui imputable a l'agent.

3. CONSIDERANT: que aplicant l'anterior doctrina (ja proclamada per aquest Tribunal Superior en anteriors ocasions) en el cas d'autes el Tribunal arriba a la

conclusió que no existeix la imprudència punible de què s'acusa el conductor processat. Per davant de tot (com ja resulta del propi escrit del Ministeri Fiscal adherint-se al recurs) no és possible sostenir que el conductor de l'autobús assumeixi un deure de vigilància i d'atenció sobre el comportament de cada passatger, d'acord amb les seves respectives qualitats personals (persones grans, malalts, minusvàlids, etc.). Llevat casos especials (com ara. transport d'infants, o de persones invàlides o sense una plena capacitat física o mental per valer-se per si mateixes) tal deure d'atenció no recau sobre el conductor d'un autobús, sinó que ha d'ésser cada passatger el que amb el seu comportament prudent i diligent col·labori perquè no es produeixin accidents. No està adequadament provat que la caiguda de Rosa V.A. hagi estat deguda a la realització d'una maniobra brusca o clarament imprudent per part del conductor, ni pot derivar-se una actuació imprudent per part del conductor del fet que la lesionada ja fos coneguda pel conductor, atès que prenia l'autobús cada setmana amb el mateix recorregut i tampoc no es pot afirmar que la producció de l'accident estigués directament relacionada amb la suposada hipòtesi que les portes de l'autobús estiguessin obertes. D'una altra part, la indemnització dels danys i perjudicis soferts per Rosa V.A. (que requereixen una prova plena pel que fa a la seva realitat i la seva quantia) poden i han de trobar una adequada solució en l'àmbit del procés i de la jurisdicció civil andorrana, ja que actualment l'àmbit de la responsabilitat civil es tendeix a quasi objectivar, proclamant-se a més de la tradicional "culpa aquiliana" (basada en el mil·lenari principi de la Lex Aquília: in levissima culpa venit) la moderna concepció de la responsabilitat per risc, derivada del risc que s'introdueix en les relacions humanes mitjançant una determinada activitat o servei (com és el de transports), i s'affirma que les conseqüències rescabadores han d'ésser assumides pel qui crea el risc, d'acord amb l'equitatiu principi eius commoda eius damna, que imposa el deure de rescabalar i indemnitzar aquell que rep el benefici inherent al risc que crea. Per això, i en aplicació del principi "d'intervenció penal mínima", que sol predicar-se en el modern Dret penal concebut com a minimum o "última ratio" en la reacció de l'ordenament jurídic enfront de les infraccions jurídiques, cal confirmar la sentència impugnada, absolent el processat, i deixant expressament reservades les accions que assisteixin la lesionada per sol·licitar el rescabament dels danys i perjudicis derivats de les seves lesions en la via civil corresponent.

4. CONSIDERANT: que la desestimació del recurs condueix a imposar les costes al recurrent.

Vistos la normativa, la doctrina legal adduïda i la jurisprudència, els usos i costums i la Constitució del Principat,

D E C I D I M

1) desestimar el recurs de suplicació interposat, confirmant la sentència impugnada.

2) es reserva per a la recurrent, en la seva condició de lesionada, les accions civils per sol·licitar el rescabament i la indemnització que corresponguin per davant la jurisdicció civil.

3) s'imposen a la recurrent les costes processals causades pel present recurs.

4. Manem que es remeti les actuacions de la causa amb certificació d'aquesta sentència al Tribunal de Corts, per al compliment i l'execució de la resolució, demanem l'avís de recepció,

Així, per aquesta nostra sentència, definitivament jutjant, ho manem i firmem.